

CZEMU SŁUŻY CERTYFIKACJA WYROBÓW?

**MGR INŻ.
ADAM MUSZYŃSKI**

Starszy Specjalista
ds. Certyfikacji i Oceny
Zgodności Wyrobów
Departament Certyfikacji
i Oceny Zgodności
Urząd Dozoru Technicznego

Certyfikacja wyrobów (CW), podobnie jak np. certyfikacja systemów zarządzania czy osób, ma na celu potwierdzenie spełnienia określonych wymagań. Jej istotą jest wiarygodność strony trzeciej, jaką jest jednostka certyfikująca (w tym przypadku wyroby), a także zgodność z wymaganiami potwierdzona w sposób budzący zaufanie. Tę wiarygodność budują podstawowe filary usługi certyfikacyjnej, czyli: bezstronność, kompetencje, odpowiedzialność, poufność, otwartość oraz wrażliwość na skargi.

Filary te zapewniają rzetelność usług certyfikacyjnych świadczonych przez jednostkę certyfikującą wyroby UDT-CERT (JCW UDT-CERT). Obejmują one badanie, ocenę dokumentacji oraz warunków organizacyjno-technicznych. Proces ten przebiega rzetelnie i kończy się obiektywnym wynikiem oceny. Wynik ten stanowi podstawę do podjęcia obiektywnej decyzji potwierdzającej stopień spełnienia wymagań. Wymagania te mogą wynikać z normy dla danego wyrobu lub innej specyfikacji odniesienia.

JCW UDT-CERT prowadzi certyfikację wyrobów według różnych programów dostosowanych do specyfiki wyrobu i potrzeb wnioskodawcy. Programy te różnią się zakresem oceny przeprowadzanej przez jednostkę certyfikującą. Dobór odpowiedniego programu jest kluczowy na etapie składania wniosku. Powinien on uwzględniać charakterystykę wyrobu oraz wymagania certyfikacyjne producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela.

DOBÓR PROGRAMU CERTYFIKACJI WYROBU

przez producenta lub upoważnionego przedstawiciela

**WYRÓB (klasyfikacja ICS*) → Program certyfikacji
→ Norma (dok. normatywny) dla danego wyrobu**

* dobór wg wykazu (Międzynarodowa Klasyfikacja Norm, ang. International Classification for Standards ISO) [1]

Jednostka Certyfikująca Wyroby UDT-CERT świadczy usługi w zakresie certyfikacji wyrobów z różnych obszarów technicznych określonych według międzynarodowej klasyfikacji wyrobów (ICS), w tym: ciśnieniowych, dźwiękowych, innych wyrobów przemysłowych, na zgodność z normami oraz specyfikacjami technicznymi określającymi wymagania.

Program certyfikacji można dobrać na podstawie wykazu wyrobów objętych certyfikacją, który dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Dozoru Technicznego w zakładce „Certyfikacja wyrobów” [2].

Wykaz ten określa również zakres prowadzonej certyfikacji wyrobów, w tym w ramach akredytacji PCA nr AC 100 posiadanej przez UDT-CERT [3].

W zależności od wybranego programu certyfikacji wyrobu ocenie może podlegać jednostkowy egzemplarz wyrobu, określona jego partia, typ wyrobu czy też np. warunki jego powstawania zapewniające stabilność procesu produkcyjnego, a w rezultacie zgodność produkowanego wyrobu z wymaganiami.

Oferowane przez JCW UDT-CERT programy certyfikacji wyrobów różnią się między sobą w zależności od wybranego typu programu certyfikacji.

FILARY PROCESU CERTYFIKACJI

BEZSTRONNOŚĆ

Brak powiązań jednostki certyfikującej z ocenianą stroną, które mogłyby wpływać na wyniki certyfikacji

KOMPETENCJE

Przeprowadzenie oceny w sposób umożliwiający rzetelne wykazanie zgodności z wymaganiami

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Wyniki oceny, potwierdzone przez jednostkę certyfikującą wyroby UDT-CERT, zatwierdzone są wydawanym certyfikatem

POUFNOŚĆ

Informacje zebrane w procesie oceny traktowane są jako poufne

OTWARTOŚĆ

Brak barier utrudniających dostęp do certyfikacji dla różnych odbiorców

WRAŻLIWOŚĆ NA SKARGI

Wszelkie skargi, które mogą wpłynąć, będą zawsze analizowane i mogą skutkować podjęciem działań zaradczych

Programy certyfikacji wyrobów umożliwiające znakowanie wyrobu certyfikowanego znakiem UDT-CERT WYROB CERTYFIKOWANY

Oznaczenie	Tytuł programu
CZ	Program certyfikacji zgodności wyrobów z możliwością oznaczania wyrobów znakiem „UDT-CERT WYROB CERTYFIKOWANY” – typ programu 5
CZP	Program certyfikacji partii wyrobów z możliwością oznaczania wyrobów znakiem „UDT-CERT WYROB CERTYFIKOWANY” – typ programu 1b
CZJ	Program certyfikacji jednostkowej wyrobu z możliwością oznaczania wyrobu znakiem „UDT-CERT WYROB CERTYFIKOWANY” – typ programu 1a

Element (wykonuje jednostka certyfikująca)	CERT-1/PR/1	CERT-1/PR/2	CERT-1/PR/3
	CZ – Program certyfikacji zgodności wyrobów Typ 5 programu certyfikacji	CZP – Program certyfikacji partii wyrobów Typ 1b programu certyfikacji	CZJ – Program certyfikacji jednostkowej Typ 1a programu certyfikacji
Wybór próbek	<ul style="list-style-type: none"> Wybór próbek wyrobu do badań 	<ul style="list-style-type: none"> Wybór próbek wyrobu do badań 	–
Badania/ocena	<ul style="list-style-type: none"> Określenie właściwości /cech** pobranej próbki wyrobu 	<ul style="list-style-type: none"> Określenie właściwości /cech pobranej próbki wyrobu 	<ul style="list-style-type: none"> Określenie właściwości /cech pobranej próbki wyrobu
Ocena dokumentacji / WTO	<ul style="list-style-type: none"> Ocena dokumentacji technicznej wyrobu Ocena warunków organizacyjno-technicznych 	<ul style="list-style-type: none"> Ocena dokumentacji technicznej wyrobu Ocena warunków organizacyjno-technicznych (w przypadku dokonywania ocen kilku partii takich samych wyrobów) 	<ul style="list-style-type: none"> Ocena dokumentacji technicznej wyrobu
Przegląd	<ul style="list-style-type: none"> Przegląd dokumentacji z procesu (sprawozdania z badań, sprawozdanie ze sprawdzenia dokumentacji technicznej, raport z oceny WTO***, sprawozdanie z kontroli w ramach nadzoru) 	<ul style="list-style-type: none"> Przegląd dokumentacji z procesu (sprawozdania z badań, sprawozdanie ze sprawdzenia dokumentacji technicznej, raport z oceny WTO)*** 	<ul style="list-style-type: none"> Przegląd dokumentacji z procesu (sprawozdania z badań, raport ze sprawdzenia dokumentacji technicznej wyrobu)
Decyzja	<ul style="list-style-type: none"> JCW wydaje certyfikat ważny 4 lata upoważniający do znakowania certyfikowanych wyrobów znakiem certyfikacji 	<ul style="list-style-type: none"> JCW wydaje certyfikat ważny bezterminowo upoważniający do znakowania certyfikowanych wyrobów znakiem certyfikacji 	<ul style="list-style-type: none"> JCW wydaje certyfikat ważny bezterminowo upoważniający do znakowania certyfikowanych wyrobów znakiem certyfikacji
Nadzór	<ul style="list-style-type: none"> Ocena WTO*** – coroczna oraz możliwa pozaplanowa. Badanie lub inspekcja próbek wyrobów podczas kontroli WTO co najmniej raz w okresie ważności certyfikatu. Możliwość badań kontrolnych próbek wyrobu z rynku. Monitorowanie zmian w wymaganiach dokumentów odniesienia 	–	–

*Typ programu certyfikacji – wyróżnia dany program pod względem występowania poszczególnych elementów związanych z przeprowadzaniem procesem certyfikacji. Typy programów certyfikacji wyrobów określone są w normie PN-EN ISO/IEC 17067;

**Właściwości /cechy wyrobu potwierdzone poprzez badania (wymary, odległości, parametry, cechy użytkowe, etc.)

***WTO - warunki techniczno-organizacyjne zapewniające stabilną produkcję, obejmujące technologię wytwarzanych wyrobów, urządzenia do wytwarzania i kontroli, przyrządy pomiarowe, organizację produkcji i kontrolę jakości, kwalifikacje osób uczestniczących w procesie produkcji, dokumentowanie, postępowanie z reklamacjami;

Oznaczenie	Tytuł programu
CBT	Program certyfikacji badania typu wyrobu – typ programu 1a
CBP	Program certyfikacji badania projektu wyrobu – typ programu 1a
SIL	Program certyfikacji poziomu nienaruszalności bezpieczeństwa SIL – typ programu 5

Element (wykonuje jednostka certyfikująca)	Symbol, oznaczenie oraz typ* programu certyfikacji	CERT-1/PR/4 CBT – Program certyfikacji badania typu wyrobu Typ 1a programu certyfikacji	CERT-1/PR/5 CBP – Program certyfikacji badania projektu wyrobu Typ 1a programu certyfikacji	CERT-1/PR/6 SIL – Program certyfikacji poziomu nienaruszalności bezpieczeństwa SIL Typ 5 programu certyfikacji
Wybór próbek		<ul style="list-style-type: none"> Wybór próbek wyrobu do badań 	–	<ul style="list-style-type: none"> Wybór próbek wyrobu do badań
Badania/ocena		<ul style="list-style-type: none"> Określenie właściwości /cech pobranej próbki wyrobu 	–	<ul style="list-style-type: none"> Określenie właściwości /cech pobranej próbki wyrobu
Ocena dokumentacji / WTO i systemu		<ul style="list-style-type: none"> Ocena dokumentacji technicznej wyrobu 	<ul style="list-style-type: none"> Ocena dokumentacji technicznej wyrobu 	<ul style="list-style-type: none"> Ocena dokumentacji technicznej wyrobu Ocena WTO i systemu zarządzania bezpieczeństwem funkcjonalnym
Przegląd		<ul style="list-style-type: none"> Przegląd dokumentacji z procesu (sprawozdania z badań, raport ze sprawdzenia dokumentacji technicznej wyrobu) 	<ul style="list-style-type: none"> Przegląd dokumentacji z procesu (raport ze sprawdzenia dokumentacji technicznej wyrobu) 	<ul style="list-style-type: none"> Przegląd dokumentacji z procesu (sprawozdania z badań, raport ze sprawdzenia dokumentacji technicznej wyrobu, raport z oceny WTO i systemu, sprawozdanie z kontroli w ramach nadzoru)
Decyzja		<ul style="list-style-type: none"> JCW wydaje certyfikat badania typu ważny 10 lat – brak możliwości znakowania wyrobu 	<ul style="list-style-type: none"> JCW wydaje certyfikat badania projektu ważny 10 lat – brak możliwości znakowania wyrobu 	<ul style="list-style-type: none"> JCW wydaje certyfikat ważny bezterminowo upoważniający do znakowania certyfikowanych wyrobów znakiem certyfikacji
Nadzór		–	–	<ul style="list-style-type: none"> Ocena WTO – coroczna oraz możliwa pozaplanowa Badanie lub inspekcja próbek wyrobów podczas kontroli WTO, co najmniej raz na 3 lata. Możliwość badań kontrolnych próbek wyrobu z rynku. Monitorowanie zmian w wymaganiach dokumentów odniesienia

Poszczególne programy certyfikacji różnią się pod względem wybranych elementów, w tym badań, ważności wydawanego certyfikatu, możliwości znakowania wyrobu oraz występowania nadzoru.

***Nadzór może mieć różne formy:**

- ocena warunków organizacyjno-technicznych (WTO) i/lub systemu zarządzania bezpieczeństwem funkcjonalnym poprzez kontrole coroczne i pozaplanowe (programy CZ, SIL) przeprowadzane w miejscu produkcji,
- możliwość pobrania próbek z rynku (programy CZ, SIL),
- monitorowanie zmian w dokumentach normatywnych (programy CZ, SIL).

Jeżeli w dokumentach normatywnych związanych z certyfikowanym wyrobem zostaną wprowadzone zmiany, JCW UDT-CERT ustala, czy zmiany te wymagają dalszych badań, i określa warunki utrzymania certyfikacji.

Nadzór nie występuje w programach takich jak CZJ i CZP, ponieważ nie nadzorujemy zmian dotyczących certyfikowanego wyrobu jednostkowego ani certyfikowanej partii wyrobu spełniających wymagania przy certyfikacji.

**Czym w rzeczywistości jest certyfikacja wyrobów?
W jakim celu jest prowadzona?**

- CW to dokonanie oceny przez niezależną stronę trzecią (JCW UDT-CERT) wykazującej spełnienie określonych wymagań. Wypcyfikowane wymagania dotyczące wyrobów zawarte są w normach lub innych dokumentach normatywnych.
- Proces ten jest ustalonym działaniem związanym z oceną zgodności [4], które zapewnia zaufanie konsumentom, organom władzy państwowej, przemysłowi i innym stronom zainteresowanym odnośnie do tego, aby wyrób był zgodny z wypcyfikowanymi wymaganiami obejmującymi np. charakterystyki wyrobu, bezpieczeństwo, inne unikalne cechy i parametry.
- Certyfikaty mogą ułatwiać handel, dostęp do rynku, uczciwą konkurencję i akceptację wyrobów przez konsumenta na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
- CW jest możliwa tam, gdzie norma lub dokument odniesienia określa konkretne wymagania dla wyrobu (oczekiwane parametry, właściwości, cechy), które można potwierdzić poprzez ocenę i badania. Możliwa jest dla wyrobów nieobjętych dyrektywami lub wyrobów, dla których dyrektywa nie przewiduje udziału jednostki notyfikowanej w ocenie zgodności. Wtedy certyfikat stanowi wartość dodaną jako argument zakupowy, ponieważ parametry wyrobu zostały potwierdzone przez niezależną jednostkę certyfikującą (UDT-CERT).

Wartość certyfikatu i bezpieczeństwo wyrobu

Dzięki certyfikacji wyrobów użytkownicy i konsumenci mogą podejmować lepsze decyzje zakupowe, ponieważ taki certyfikat zaświadcza o potwierdzonej zgodności danego wyrobu z określonymi standardami technicznymi. Producentom ułatwia akceptację oraz rozpoznanie wyrobu na rynku.

JCW UDT-CERT przyznaje klientom, którzy uzyskali certyfikat, prawo do stosowania znaku w celu ułatwienia im wykazania statusu posiadanej certyfikacji. Jednostka ustala warunki i zasady stosowania certyfikatów oraz znaków zgodności [5]. Wzór znaku udostępniany jest w formie uzgodnionej z klientem.

UWAGA
Pomimo faktu, że certyfikacja wyrobów jest dobrowolna, rynek lub nawet konsument może ją w pewien sposób wymusić, dokonując wyboru zakupowego (np. wymagając certyfikatu dla wyrobu lub mając wybór, sięgnąć po wyrób certyfikowany lub oznaczony znakiem certyfikacji).

Ogólnodostępne kryteria oceny określone poprzez program certyfikacji i normę wyrobu zapewniają jednolity i wiarygodny punkt odniesienia podczas decyzji zakupowych. Wybrane programy certyfikacji wyrobów pozwalają na ulokowanie na nich znaku certyfikowanego wyrobu. Umieszczony na wyrobie lub jego opakowaniu znak gwarantuje, że oznaczony nim wyrób jest bezpieczny i o należytej jakości, a jego producent zasługuje na zaufanie konsumenta.

Certyfikacja wyrobów przez JCW UDT-CERT umożliwia konsumentowi jednoznaczne posługiwanie się kryterium oceny. Kryterium to stanowi norma wyrobu lub inny dokument normatywny. Na podstawie tego obiektywnego kryterium, jest także realizowany wybrany przez producenta program certyfikacji. Więcej o certyfikacji wyrobów można również przeczytać w przewodniku Jednostki UDT-CERT [6].

PRZYKŁADOWE WYROBY CERTYFIKOWANE PRZEZ JCW UDT-CERT

PROGRAM CBT – CERTYFIKACJA BADANIA TYPU

- Kontenery naziemne, kontenery podziemne, kontenery półpodziemne na odpady (normy odniesienia: PN-EN 13071-1, -2, -3)
 - Kotły grzewcze na paliwo stałe (norma odniesienia: PN-EN 303-5)
 - Urządzenia chwytnie (norma odniesienia: PN-EN 12159)
- Moduł do bezstykowego pomiaru prądu wraz z panelem operatorskim (normy odniesienia: PN-EN 50121-5, PN-EN IEC 61131-2)

Rys. 1. Metalowy kontener naziemny na odpady (program CBT) certyfikacja badania typu

Rys. 2. Moduł bezstykowego pomiaru prądu (program CBT) certyfikacja badania typu

PROGRAM CZ – CERTYFIKACJA ZGODNOŚCI

- Kotły grzewcze na paliwo stałe (norma odniesienia: PN-EN 303-5)
- Zamknięcie autoklawu (norma odniesienia: PN-EN 13445-1)
- Uszczelnienia spiralne, płaskie (norma odniesienia: PN-EN 1514-1, -2)

Rys. 3. Kocioł grzewczy na paliwo stałe z automatycznym zasypem paliwa (program CZ) certyfikacja zgodności

PROGRAM SIL

- Przetwornik temperatury (normy odniesienia: PN-EN 61508 (cz. -1÷7), PN-EN 61511-1, PN-EN 61061)
 - Przetwornik ciśnienia (normy odniesienia: PN-EN 61508-2; PN-EN 61508-3; PN-EN 61511-1; PN-EN 62061)

Rys. 4. Przetwornik temperatury (program SIL)

Rys. 5. Przetwornik ciśnienia (program SIL)

Literatura:

1. International Organization for Standardization: International Classification for Standards (ICS) https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/international_classification_for_standards.pdf [dostęp: 02.2025]
2. UDT Obszary działania: Certyfikacja wyrobów <https://www.udt.gov.pl/certyfikacja-wyrobow> [dostęp: 02.2025]
3. Polskie Centrum Akredytacji: Akredytowane podmioty, Jednostki certyfikujące wyroby, procesy i usługi <https://www.pca.gov.pl/akredytowane-podmioty/akredytacje-aktywne/jednostki-certyfikujace-wyroby> [dostęp: 02.2025]
4. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz.U. 2016 poz. 542): <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160000542> [dostęp: 02.2025]
5. „Warunki i zasady stosowania certyfikatów i znaków przez klientów Jednostki Certyfikującej Wyroby UDT-CERT”: https://www.udt.gov.pl/images/CERT_dokumenty/warunki_stosowania_znaku_wyd.7_got.pdf [dostęp: 02.2025]
6. Przewodnik „Certyfikacja wyrobów”: <https://www.udt.gov.pl/certyfikacja-wyrobow> [dostęp: 02.2025]